

# PROJEKTHANDBOK

2020-2022





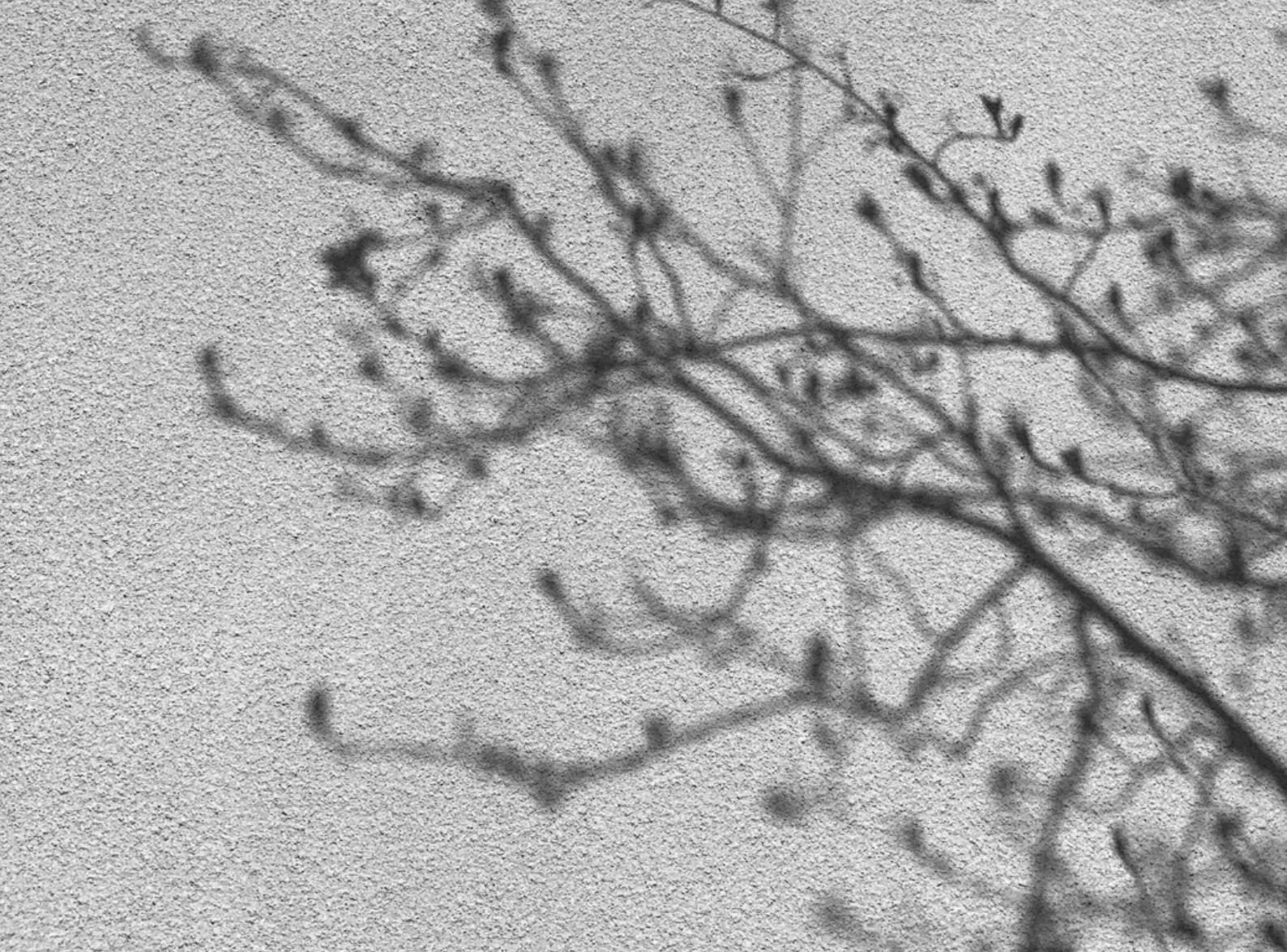
*"Erfarenhet ger viktiga perspektiv på hur det är att nyttja olika tjänster, vilka tjänster har svarat på behoven och hurudant bemötande klienten får."*

*-Hanna-Leena Hurri,  
A-klinikstiftelsen 2020*

---

# Innehåll

- 
- 03 Projekthandbok*
  - 04 ÄK-projektet*
  - 05 Utbildningar*
  - 06 Koordinering*
  - 07 Evenemang*
  - 07 Expertis*
  - 08 Erfarenhetsexpertis som en del av social- och hälsovårdsbranschen*
  - 10 Till beställaren*
  - 11 Lönepraxis*
  - 12 Varför borde jag utbilda mig?*
  - 15 Vanliga frågor*



# Projekthandbok

I din hand finns nu en handbok, som projektet En röst åt erfarenhetsexpertisen har utarbetat. Handboken innehåller information om erfarenhetsexpertisen, utbildningar och evenemang som projektet ordnar och naturligtvis om själva projektet. Dessutom innehåller handboken tydliga instruktioner om hur du kan söka till erfarenhetsexpertutbildningen samt hur du kan beställa en erfarenhetsexpert. På sista sidan finns det svar på vanliga frågor som uppkommer om erfarenhetsexpertverksamheten.

Vi önskar att du har nytta av handboken!

# En röst åt erfarenhetsexpertis en -projekt

*En röst åt erfarenhetsexpertisen - Att implementera erfarenhetsexpertverksamheten i olika servicehelheter* är ett treårigt projekt som inleddes i januari 2020. Projektet finansieras av STEA.

Syftet är att skapa ett fungerande system, inom Österbottens region, som koordinerar erfarenhetsexperter, anordnar grund- och fortbildning, samt utbildar experter inom social- och hälsovårdsbranschen. För att projektet ska nå sitt mål: att skapa en lyckad erfarenhetsexpertverksamhet av högkvalitet, som också blir en permanent del av social- och hälsovårdsbranschen, strävar projektet efter att utarbeta mallar för sin verksamhet. Därtill kommer projektet att fungera som expert inom erfarenhetsexpertverksamheten inom hela Österbotten. Du kan vända dig till oss med alla frågor som berör erfarenhetsexpertisen.

Vasa stad, Korsholms kommun, Laihela kommun, Kust-Österbottens samkommun för social- och primärhälsovård, Psykosociala förbundet rf, Yrkeshögskolan Novia, Vasa Yrkeshögskola (VAMK), Utbildade erfarenhetsexperter r.f. (KoKoA ry) & SONet Botnia samarbetar med projektet.

# Utbildningar

Under projektets gång ordnas erfarenhetsexpertutbildningar på finska och på svenska samt fortbildningar för redan utbildade erfarenhetsexperter. Dessutom ordnar projektet utbildningar i hur man som personal eller studerande inom social- och hälsovårdsbranschen kan nyttja erfarenhetskunskapen med samskapande metoder.

## Erfarenhetsexpertisutbildningar

Projektet utbildar personer som har egna erfarenheter av sjukdom, av att befinna sig i en besvärlig livssituation, av rehabilitering samt av återhämtning till erfarenhetsexperter. Erfarenhetsexpertutbildningar ordnas på finska och på svenska i Vasa. Ett av de viktigaste syftena med utbildningen är att förstå erfarenhetsexpertisens ideologi. Utbildningen har också besökande föreläsare från missbrukarvården och mentalvårdsbranschen, sjukhus samt sociala tjänster. Syftet är bl.a. att lära känna social- och hälsovårdsbranschen, servicesystemet samt lagstiftningen.

Läs mera om utbildningens innehållet samt hur du kan söka till utbildningen på sidan 12!

## Fortbildningar för erfarenhetsexperter

Utöver grundbildningarna ordnar projektet fortbildningar av olika längder för redan utbildade erfarenhetsexperter. Med fortbildningarna syftar vi att svara på behov som branschen lyfter fram.

Om du vill få mera information om de planerade utbildningarna, får du gärna ta kontakt - våra kontaktuppgifter finns i slutet av denna handbok. Vi informerar om nya utbildningar via våra webbsidor, Facebook och Instagram.

## Utbildningar för personal inom social- och hälsovårdsbranschen

Projektet ordnar utbildningar i hur man som personal eller studerande inom social- och hälsovårdsbranschen kan kombinera erfarenhetskunskapen och den teoretiska kunskapen som ett arbetspar. Utbildningarna innehåller kännedom, ledning och betänkande om erfarenhetsexpertis samt delad expertis. Under utbildningen utnyttjas mångsidigt praktiskt arbete med erfarenhetsexperter i en kontrollerad miljö. Syftet är att hitta naturliga platser för erfarenhetsexpertisen samt att lära utnyttja olika nivåer av delad expertis i sitt eget jobb.

# Koordinering

Koordineringen av erfarenhetsexperter består av

- att samla ihop ett register och upprätthålla det,
- marknadsföring och annonsering,
- förmedling av uppdrag
- samt regelbundna möten för erfarenhetsexperterna för att upprätthålla kamratstöd, utbildning och arbetshandledning.

Projektet fungerar som erfarenhetsexperternas utbildare, mentor och intressebevakare, och samtidigt också som expert inom erfarenhetsexpertisens område. Syftet är att erfarenhetsexpertisen blir en permanent del av servicesystemet i social- och hälsovårdsbranschen.

När registret skapas, träffas erfarenhetsexperterna personligen för att ta reda på antalet erfarenhetsexperter samt deras behov för fortbildning. Dessutom har projektet arbetarna regelbunden kontakt med erfarenhetsexperterna i registret. På så sätt garanteras en lyckad förmedling av uppdrag.

Projektet hjälper också beställarna med att fundera hur erfarenhetskunskapen kunde utnyttjas i deras verksamhet. På så vis hjälper koordinering även beställaren. Syftet med en lyckad koordinering är att implementera erfarenhetsexpertisen som en likvärdig och permanent del i servicebranschen.



# Evenemang

Projektet arrangerar öppna evenemang för att minska på stigmat kring psykisk ohälsa, för att sprida information samt för att marknadsföra verksamheten och erfarenhetsexpertisen som fenomen. Evenemangen erbjuder också utbildningsmöjligheter för personal och studerande inom social- och hälsovårdsbranschen. Projektet arrangerar t. ex.

- Erfarenhetsvecka i samarbete med VAMK och Novia
- Öppet evenemang på Mentalhälsoveckan
- Olika seminarier och erfarenhetsexpertföreläsningar
- Erfarenhetsbibliotek
- Evenemang, där erfarenhetsexperter och personal utvecklar tjänster tillsammans

Vi informerar om aktuella händelser via våra webbsidor och på Facebook och Instagram!

# Expertis

För att projektets mål ska uppnås, behövs omfattande information från erfarenhetsexpertisens område samt grundlig förståelse för fenomenet.

Projektet fungerar för sin del som expert inom erfarenhetsexpertisens område. I praktiken betyder det innovation samt identifiering och lösning av möjliga problem kring erfarenhetsexpertverksamheten och -fenomenet.

Dessutom: i utbildning, koordinering och evenemang erbjuder projektet expertis. Expertisen kan utnyttjas t. ex. i olika samarbetsprojekt eller vid rådgivning.

Blev du intresserad av erfarenhetsexpertisen? Vill du vara med och utveckla klientdelaktighet i din organisation? Du kan vända dig till oss med alla frågor som berör erfarenhetsexpertisen.

# Erfarenhetsexpertis som en del av social- och hälsovårdsbranschen

Erfarenhetsexpertisverksamhetens rötter finns i medborgarverksamheten och den tredje sektorn. Inom missbrukarvården och mentalvårdsbranschen har det redan länge fungerat grupper och gemenskaper som baserar sig på kamratstöd t. ex. AA-grupper, A-gillena samt rehabiliteringsklienters föreningar. Rehabiliteringsklienternas deltagande i planering och förverkligande av verksamheten har också varit viktigt i patient-, invalid- samt klientföreningar. Också i den offentliga sektorn utvecklas verksamheten nuförtiden alltmer. (Hietala & Rissanen 2015: 12.)

Med hjälp av erfarenhetsexperternas kunskaper kan praktiskt klient- och patientarbete, social- och hälsovårdssystemet, tjänster samt yrkesutbildning utvecklas. Erfarenhetskunskap kan utnyttjas också vid långsiktigt utvecklande av tjänster, stärkande av kundorientering samt när problem kring delvis komplicerad service samt tillgång till hjälp repareras. Erfarenhetsexpertverksamhetens direkta fördel och betydelse enligt Hietala och Rissanen är att: genom att höra berättelser baserad på verkliga erfarenheter får personal information om sjukdom, rehabilitering, klienternas vardag samt vilka behov som deras klientgrupp har, för att förbättra interaktion och få ett fungerande system. (Hietala & Rissanen 2015: 11.)

Källa:

Hietala, Outi & Rissanen, Päivi 2015. *Opas kokemusasiatuntijatoiminnasta*. Publicerat av Stiftelsen för Rehabilitering och Mielenterveyden keskusliitto.

## Vad är en erfarenhetsexpert?

En erfarenhetsexpert är en person som har gått en erfarenhetsexpertutbildning och har egen erfarenhet av ohälsa och/eller av att befinna sig i en besvärlig livssituation, erfarenheter av rehabilitering, samt av återhämtning. Också närstående kan söka till utbildningen. Under utbildningen bearbetar deltagarna sina egna erfarenheter så att dessa utformas till verktyg. Därför är det nödvändigt att personen i fråga har gått tillräckligt långt i sin egen rehabiliteringsprocess för att kunna delta i utbildningen. Det beräknas under ansökningsprocessen. Erfarenhetsexperter är varken en klient, patient eller hälsovårdspersonal – hens roll är att vara en utbildad erfarenhetsexpert.

## Varför en erfarenhetsexpert?

Erfarenhetsexperten tillför mervärde med sin erfarenhetskunskap på olika tillställningar, möten, evenemang samt i olika kund- och patientsituationer. Äkta delaktighet bildas, när olika synvinklar är med i alla nivåer. När den praktiska erfarenhetskunskapen sammansmälter med den teoretiska kunskapen, uppstår delad expertis. Den delade expertisen tillför en ny nivå av kunskap till vardag och till utvecklingsarbete. På så sätt garanteras bästa möjliga slutresultat. En av erfarenhetsexpertens viktigaste uppgift är att meddela att det är möjligt att klara sig trots besvärliga utmaningar. I bästa fall fungerar erfarenhetsexperten som en lättillgänglig person som har samma upplevelser eller en som utvecklar, och kan ställa de rätta frågorna.

## Var kan en erfarenhetsexpert arbeta?

- Som föreläsare i skolor, vid seminarier eller möten
- Som utvärderare av kvalitetsrekommendationer
- I planering och utveckling av olika serviceformer
- Med att leda kamratstödsgrupper eller olika samtalsgrupper
- Som arbetspar till en professionell yrkesutövare i olika sammanhang
- Som en tolk mellan kund och personal
- Som en stödperson

I praktiskt kundarbete baserar erfarenhetsexpertisen sig i delad erfarenhet av t.ex. fysisk smärta och på så vis möjliggör empatisk förståelse av situationen. En utbildad erfarenhetsexpert kan se och förstå klients situation genom sin egen erfarenhet. Erfarenhetsexpertens viktiga jobb är att ge hopp om rehabilitering. Erfarenhetsexperterna samarbetar med social- och hälsovårdspersonal.

På våra webbsidor kan du läsa mera (på finska) hurdana erfarenheter erfarenhetsexperter i projektets register har!

# Till beställaren

Kunde er organisation ha nytta av erfarenhetskunskap? På detta uppslag hittar du mer information om hur du kan beställa en erfarenhetsexpert.

## Hur hittar jag den rätta erfarenhetsexperten?

Du kan beställa en erfarenhetsexpert genom att kontakta oss per telefon eller e-post. Våra kontaktuppgifter finns i slutet av denna handbok. Vi känner varje erfarenhetsexpert i vårt register och kan rekommendera en erfarenhetsexpert som är lämplig för erat uppdrag.

Är du inte helt säker på om erfarenhetsexperten är den rätta experten för uppdraget du erbjuder? Ta gärna kontakt – tillsammans kan vi diskutera mer om uppdragets innehåll och syfte samt utreda om vi har en lämplig erfarenhetsexpert för det.

Innan du tar kontakt, kan du tänka på frågorna nedan.

### *Beställarens minneslista*

1. Hurudant tillfälle är det frågan om?

2. Varför ordnas tillfället?

3. Vem ska närvara?

4. Hur länge tar tillfället?

5. Hur länge tar erfarenhetsexpertens del?

6. Vad önskar ni av erfarenhetsexperten?

7. Vilket mervärde skulle experten tillföra?

8. Vad kunde experten fokusera på?

9. Hur mycket har ni reserverat för lön?



## Lönepraxis

Erfarenhetsexperterna får alltid ersättning för utförda uppdrag och dess förberedelser. KoKoA rf har utfärdat landsomfattande lönerekommendationer.

Några exempel på lönerekommendationer för uppdrag som har beställts genom projektet:

- **FÖRELÄSNING OCH LEDNING AV DISKUSSION (INKL. FÖRBEREDELSE) 150€**

---

- **UPPDRAG SOM STÖDPERSON 2 timmar (UTAN FÖRBEREDELSE) 80€**

---

- **ERFARENHETSBIBLIOTEK (FÖRBEREDELSE OCH LÄSSITUATION) 125€**

---

- **SEMINARIEFÖRELÄSNING PÅ ERFARENHETSVECKAN 250€**

---

- **KAMRATSTÖDSGRUPPHANDLEDNING SAMT FÖRBEREDELSE 25€/timme**

---

- **MÖTESARVODEN 40-50€**

---

- **BLOGGARTIKEL 150€**

---

# Varför borde jag utbilda mig?

Är du intresserad av att fungera som erfarenhetsexpert? Här hittar du information om utbildningen, om hur viktig den är, vad den innehåller samt hur du kan ansöka till utbildningen.

## Utbildningens betydelse

Erfarenhetsexpertverksamheten har vuxit under de senaste åren i Finland. Det finns dock stora variationer i hur verksamheten ser ut på olika håll. En bra utbildning ger deltagarna mångsidiga färdigheter att fungera i olika sammanhang. En erfarenhetsexpertutbildning av hög kvalitet, ger bättre förutsättningar för god och fungerande verksamhet. Social- och hälsovårdssektorn är mångsidig och delvis komplicerad. När man förstår verksamhetsmiljön är det lättare att arbeta som erfarenhetsexpert.

Under utbildningen bearbetar deltagarna sina egna erfarenheter så att dessa utformas till ett arbetsverktyg. Det är en lång process. Målet med utbildningen är att deltagaren kan närma sin egen erfarenhet objektivt, nyfiket och ur i olika synvinklar för att kunna svara på de krav olika arbetsuppgifter förutsätter.

Därtill är det viktigt att erfarenhetsexperter förstår själva fenomenet erfarenhetsexpertis och under utbildningens gång växer i sin roll som erfarenhetsexpert. Erfarenhetsexperter är varken en klient eller patient – hens roll är att vara en utbildad erfarenhetsexpert.

## Kriterier för val av deltagare

**Motivation att delta i utbildningen**

**Möjligheten att förbinda sig till utbildningen**

**Rehabiliteringsprocessen tillräckligt långt framskriden**

**Viljan att samarbeta med andra experter**

**Viljan att bearbeta och dela med sig av sina erfarenheter**

Därtill strävar vi efter en så mångsidig grupp som möjligt. Olika erfarenheter ger ett mervärde till hela utbildningen.

## Utbildningens innehåll

Under erfarenhetsexpertutbildningen utformar deltagarna en ny relation till sina egna erfarenheter. Man studerar sin egna livslinje och servicestig samt presenterar en vändpunkt i sin egen historia. Utbildningen fokuserar på att erfarenhetsexperten skapar en objektiv relation till sin egen historia så att den utformas till ett arbetsverktyg. Därtill är det viktigt att erfarenhetsexperter förstår själva ideologin bakom erfarenhetsexpertisen.

Utbildningen omfattar 170h (115h närundervisning och 55h med självständiga studier). Utbildningens längd är 7 månader och följer KoKoAs rekommendationer gällande utbildningens innehåll.

Under utbildningen behandlas bl.a. följande teman:

- Erfarenhetsexpertisen: fenomen, roll, ansvar, plikter och möjligheter
- Erfarenhet i olika sammanhang
- Teoretisk kunskap sida vid sida med erfarenhetskunskapen
- Sociallagstiftningen
- Servicesystemet
- Etik och erfarenhetsexpertens kompetenser
- Uttrycksförmåga, att uppträda inför andra och mediafärdigheter
- Praktiska övningar

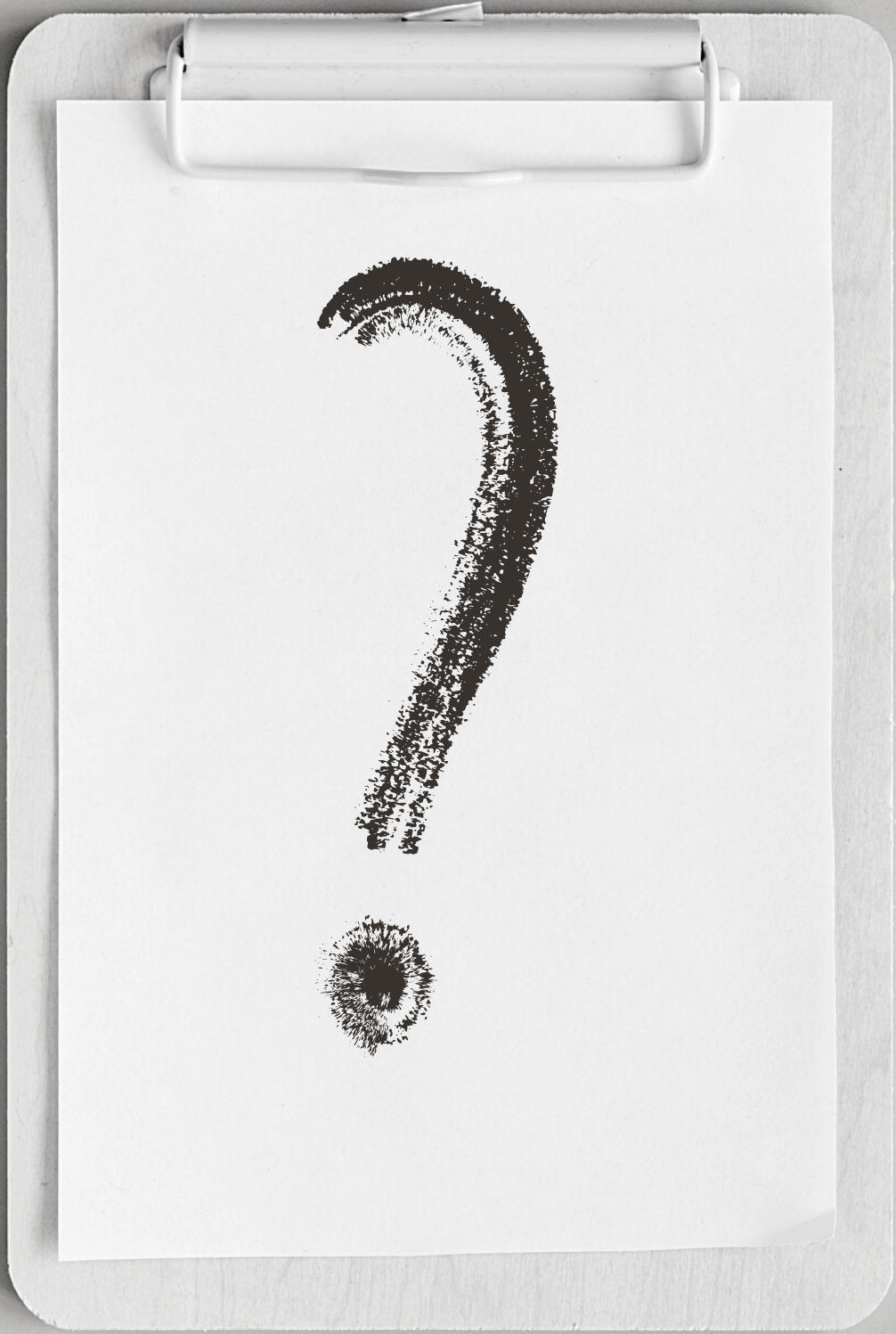
## Hur kan jag delta i utbildningen?

En röst åt erfarenhetsexpertisen -projektet ordnar erfarenhetsexpertutbildningar i Vasa. Vi informerar om aktuella utbildningar via våra webbsidor och på Facebook och Instagram. Information om utbildningar i andra städer hittar du från KoKoA rf:s webbsidor.

Du kan ansöka till utbildningen med en elektronisk ansökningsblankett. Blanketten finns på våra webbsidor ([pspy.fi/kokemusasantuntijatoiminta](https://pspy.fi/kokemusasantuntijatoiminta)) under "Viktiga länkar".

Sänd din ifyllda ansökningsblankett per e-post till [kat@pspy.fi](mailto:kat@pspy.fi)

På basen av ansökningsblanketterna görs valet kring vilka sökande som kallas till intervju. Efter intervjuerna informeras de som har blivit valda till utbildningen. Vi tar hand om dataskyddet vederbörligen.





# Vanliga frågor

## **HUR VET JAG ATT MIN REHABILITERINGSPROCESS HAR FRAMSKRIDIT TILLRÄCKLIGT LÅNGT?**

Det finns ingen egentlig mätare, men förutom att du funderar på frågan själv, får du också stöd i dina funderingar via ansökningsblanketten och intervjun. Tänk på följande: Kan du lyssna på andras erfarenheter utan att själv bli negativt påverkad? Är du färdig att berätta om dina egna erfarenheter? Utbildningen är inte en terapi- eller rehabiliteringsgrupp. Dess syfte är att ge färdigheter för att arbeta som en erfarenhetsexpert.

## **ARBETAR ERFARENHETSEXPERTER SOM VOLONTÄRER?**

Erfarenhetsexperterna får alltid ersättning för sina arbetsuppgifter. Lönerrekommendationer finns på KoKoAs webbsidor: <https://www.kokemusasantuntijat.fi/tietoa/kat-koulutuksen-suositukset-japalkkiosuositukset/>

## **HUR VET JAG ATT MIN ERFARENHET ÄR LÄMPLIG?**

Det finns inga olämpliga erfarenheter. Alla erfarenheter är viktiga och nödvändiga. Sök gärna till utbildningen.

## **JAG ÄR INTE VAN VID ATT UPPTRÄDA. MÅSTE JAG ACCEPTERA ALLA ARBETSUPPGIFTER?**

Som en utbildad erfarenhetsexpert får du själv bestämma vilka jobberbudanden du accepterar. Att arbeta som föreläsare är bara en möjlig arbetsuppgift. Erfarenhetsexperterna arbetar nuförtiden i många olika arbetsuppgifter, till exempel i olika arbets- och utvecklingsgrupper eller som ledare för en kamratstödsgrupp. Du väljer själv vilka arbetsuppgifter du tar dig an!

## **HUR ÄR DET MED DATASKYDDET?**

Projektets dataskyddsbeskrivning (på finska) finns på PSPYs webbsidorna under "Tärkeitä linkejä": <https://pspy.fi/kokemusasantuntijatoiminta/>





**PSPY**

Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry  
Österbottens socialpsykiatriska föreningen rf

## Kontaktuppgifter

---

En röst åt erfarenhetsexpertisen  
Kyrkoesplanaden 19–21  
65100 Vasa

Projektkoordinator  
Hanna Jakobsson  
hanna.jakobsson@pspy.fi  
tel. 050 471 9395

Projektarbetare  
Emma Geisor  
emma.geisor@pspy.fi  
p. 050 409 1515



@aanikokemusasiatuntijuudelle



@aanikokemusasiatuntijuudelle



pspy.fi/kokemusasiatuntijatoiminta

